

Lietuvos valstybingumo istorijos keliu Along the Road to Lithuanian Statehood Spuren der Geschichte des litauischen Staates Szlakiem dziejów państwa litewskiej

to Dr. Jonas Basanavičius was opened here. The exposition of the Signatories' House presents the history of the national revival of the beginning of the 20th century and the restoration of modern Lithuania in 1918.

11. Philharmonic (Aušros Vartų St. 5)
On 4–5 December 1905 this building hosted the assembly of the Great Seimas of Vilnius, during which the goals of the Lithuanian national revival were formulated: a demand for autonomy was submitted to the tsarist authorities and—in 1918—the State of Lithuania was established. The fact that in the same building, on 15 December 1918, forces sympathetic towards the Communists declared a Soviet Republic, demonstrates the complicated history of the creation of the state. The building, erected in 1902, was designed as the palace of Town Hall. Today, the Lithuanian National Philharmonic is famous for various concerts and musical performances.

12. TV Tower (Sausio 13-osios St. 10)
The Vilnius Television Tower is not only an impressive (326 m high) construction—it is also a symbol of freedom and independence for the Lithuanian people and a memorial to Lithuania and the world of the historic events of 13 January 1991, when Lithuanian patriots died during the seizure of the TV Tower by the Soviet Army.

13. Rasos Cemetery
This is an exceptional cemetery not only for Vilnius City, but also for the Lithuanian State. Eminent politicians, scientists, artists and composers rest here.

14. Antakalnis Cemetery
This is the pantheon of the Republic of Lithuania. Renowned artists and scientists from all periods of time rest in the cemetery here. Freedom defenders who died on 13 January 1991 and border guards killed in Medininkai on 31 July 1991 have found their last refuge here. They are honoured by the monument of S. Kuzma "Pieta".

Latvian and Estonian residents held hands in a live 595 kilometre-long chain through the Baltic States, thus symbolically separating their countries from the Soviet Union and declaring their wish to be free. The Baltic Road has been included in the Guinness Book of Records as the longest ever chain of people.

7. Monument to King Mindaugas (Arsenalų St. 1)
On 6 July 2003, the day of celebration of the 750th anniversary of the crowning of Mindaugas, a monument to this King (created by R. Midvikis) was unveiled. The 3.5 metre-high king sculpted from granite is shown sitting on a throne with royal regalia—a sceptre and an orb—in his hands. The pedestal of the monument is covered with solar calendar symbols marking the most important pagan and Christian holidays.

8. Ministry of National Defence (Totorių St. 25/3)
The palace was built at the end of the 19th century in the area of the outbuildings of the former Jesuit Noviciate, which appeared in Vilnius in 1602–1604. Presently, the building is occupied by the Ministry of National Defence. Numerous authentic premises of the monastery and architectural elements of various periods have been preserved here. A fragment of the defensive wall of Vilnius can be seen in one of the premises. A bust of Jonas Žemaitis—general of resistance partisans, often called "the fourth president"—created by sculptor G. Luošaitis can be seen opposite the ministry.

9. Presidential Palace (Daukanto Sq. 3)
This is a Classical building with a sublime history. The palace was mentioned in the 14th century as the residence of Goštautai noblemen. In 1543 the palace went to Vilnius bishops; in 17–18th centuries it was burned and damaged during wars and upheavals. Following the annexation of Lithuania by Russia, the palace was transformed into a temporary residence for the Russian Emperor, dukes and other nobility. Tsar Pavel I lived in the most ornate and sturdy palace of the time; it was also visited by the future King of France Louis XVIII. In the 19th century the palace became the official residence of the Russian Governor General. In 1812, Russian Tsar Alexander I and French Emperor Napoleon stayed here. The palace has been serving as the Presidential residence since 1997.

10. Signatories' House (Pilies St. 26)
Ph. +370 5 231 4437, open: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (May–September)
Between 1917 and 1918 the Lithuanian Council held its sittings here and the Act of Independence of Lithuania was signed here on 16 February 1918. In order to commemorate this significant event, a memorial room has been established with an exposition of various items that belonged to signatories who later served as diplomats. In 2003, a commemorative room dedicated

Along the Road to Lithuanian Statehood

Since the first mentioning of the name of Lithuania a thousand years ago our state has gone through a complicated period of establishment. By travelling the most famous sites in Vilnius, the history of statehood can be learnt "live".

1. Seimas Palace (Gedimino Ave. 53) and **Independence Square**
The Seimas Palace is a symbol of resistance of the Lithuanian nation against the Soviet occupation. On 11 March 1990, the Act for the Re-establishment of the State of Lithuania was declared here. On 13 January 1991, thousands of people defended the building against attempts by the Soviet Army to seize it. This event is immortalised by the remains of barricades and commemorative signs.

2. Gedimino Avenue
The construction of the avenue started in 1836. The central street with adjoining squares and a church at the end reflects the typical city planning system of the Russian Empire. The name of the avenue changed depending on political circumstances and it bore the names of Šv. Jurgis (St. George), A. Mickevičius (A. Mickiewicz), Gediminas, Stalin and Lenin at various times. As of 1989, the name of Gediminas—founder of the city, which was selected by the Lithuanian authorities in 1939, has been restored. The street is predominated by buildings dating back to the end of the 19th and beginning of the 20th century. At present, the avenue is partly pedestrianized with numerous shops, restaurants and cafés.

3. Lukiškių Square
This square was first recorded in Lithuanian State history in 1863, when following suppression of the Lithuanian-Polish uprising its participants were executed here. In 1929, during the so-called Polish rule, a plaque with "1836" inscribed on it—symbolising the fight for freedom of the people of the former Commonwealth—was installed; in 1936 it was moved closer to the Church of St. James and St. Philip.

būtent čia 1918 m. gruodžio 15 d. komunistuojančios jėgos paskelbė sovietinę respubliką. Pagal paskirtį – tai buvę Miesto salės rūmai, statyti 1902 m. Iki tol šioje vietoje stovėjo 1501 m. pastatyti gotikiniai rusų pirklių užiegos namai. Šiandien Lietuvos nacionalinė filharmonija garši čia nuolat vykstančiais įvairiais koncertais ir muzikos renginiais.

12. Televizijos bokštas (Sausio 13-osios g. 10)
Vilniaus televizijos bokštas yra ne tik įspūdingas statinys (aukštis 326 m), bet ir lietuvių tautos laisvės bei nepriklausomybės simbolis, Lietuvai ir pasauliui primenantis istorinius 1991 m. sausio 13-osios įvykius, kai Sovietų kariuomenei užimant Vilniaus televizijos bokštą žuvo Lietuvos patriotai. 2005 m. televizijos bokšto kiemelyje Lietuvos laisvės gynėjams atminti atidengtas paminklas „Aukojimas“ (skulpt. D. Bražiūnas). Jų žuvimo vietas žymi ir nedidelį granito obeliskai.

13. Rasų kapinės
Tai išskirtinės kapinės tiek Vilniaus miestui, tiek Lietuvos valstybei. Čia palaidoti ir mūsų tautos patriarchy vadinamas Jonas Basanavičius, ir Lenkijos patriarchy vadinamo Jozefo Pilsudskio širdis. Žymiausi mokslininkai, menininkai ir kompozitoriai (kaip antai M. K. Čiurlionis) taip pat rado čia ramybę. Netoli vieni kitų ilsisi kovose dėl Vilniaus žuvę lietuvių ir lenkų kariai.

14. Antakalnio kapinės
Tai Lietuvos Respublikos panteonas. Kapinės – iškilniausių įvairių laikmečių meno ir mokslo žmonių poilsio vieta. Čia ilsisi nepriklausomybės gynėjai, žuvę 1991-ųjų sausio 13-osios įvykių metu, ir pasieniečiai, nužudyti Medininkuose 1991 m. liepos 31 d. Juos pagerbia skulptoriaus S. Kuzmos paminklas „Pieta“.

Lietuvos valstybingumo istorijos keliu

Nuo pirmojo Lietuvos vardo paminėjimo prieš tūkstantį metų mūsų valstybė išgyveno sudėtingą kūrimosi laikotarpį. Keliaujant žymiausiomis Vilniaus vietomis valstybingumo istorijos galima mokyti „gyvai“.

1. Seimo rūmai (Gedimino pr. 53) ir **Nepriklausomybės aikštė**
Seimo rūmai – Lietuvių tautos pasipriešinimo sovietinei okupacijai simbolis. 1990 m. kovo 11 d. rūmuose buvo paskelbtas aktas „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“. 1991 m. sausio 13 d. Sovietų kariuomenės siekį užimti rūmus apgynė dešimties tūkstančių žmonių. Šį įvykį primena atminties vieta – barikadų liekanos ir paminkliniai ženklai.

2. Gedimino prospektas
Prospektas pradėtas tiesti dar 1836 m. Centrinė gatvė su prišlietomis aikštėmis, užsibaigianti cerkve, – tipinė Rusijos imperijos miestų planavimo sistema. Atsižvelgiant į politines aplinkybes, kito ir prospektų pavadinimai: Šv. Jurgio, A. Mickevičiaus, Gedimino, Stalino, Lenino ir nuo 1989 m. gražintas miesto įkūrėjo Gedimino vardas, kurį dar 1939 m. parinko lietuviška valdžia. Čia vyrauja XIX a. pabaigos ir XX a. pastatai. Šiuo metu prospektas dalinai tapo pėsčiųjų zona, kurioje gausu parduotuvių, restoranų ir kavinių.

3. Lukiškių aikštė
Ši aikštė į Lietuvos valstybingumo istoriją pateko 1863 m., kai nuslopinus lietuvių – lenkų sukilimą, čia vyko jo dalyvių egzekucijos. 1929 m., vadinamoju lenkišku periodu, pastatyta ir 1936 metais arčiau Šv. Jokūbo ir Pilypo bažnyčios perkelta lenta su įrašu „1836“, kuri simbolizuoja buvusios Abiejų tautų respublikos žmonių kovą už laisvę.

4. Teismo rūmai (Gedimino pr. 40), **Genocido aukų muziejus** (Aukų g. 2A)
Muziejaus tel. +370 5 249 7427, darbo laikas: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00
Šiame pastate buvo įsikūrę Apygardos teismo rūmai, nacių laikais – gestapas. Sovietinės okupaci-

jos metais čia buvo KGB, kur buvo laikomi, kankinami ir žudomi kovotojai už Lietuvos valstybingumą. Šiuo metu veikia Genocido aukų muziejus, pastato fasade iškalti žuvusių rezistentų vardai, šalia pastatytas paminklas – lauko akmenų piramidė. Pastato pusrūsyje išlikęs vidaus kalėjimas – tardymo izoliatorius, kuriame nuo 1940 m. rudens iki pat 1987 m. buvo kalinami okupacinei valdžiai besipriešinantys Lietuvos gyventojai. Lankytojai čia gali susipažinti su įvairiomis ekspozicijomis, kurios atspindi Lietuvos žmonių rezistencijos istoriją.

5. Paminklas V. Kudirkai (V. Kudirkos aikštė, buv. Savivaldybės aikštė)
Sostinės centre esančioje aikštėje pastatytas paminklas Lietuvių tautos žadintojui, rašytojui, publicistui, kompozitoriui ir gydytojui, Lietuvos himno autoriui dr. Vincui Kudirkai. V. Kudirka (1858–1899) didžiąją dalį savo kūrybos paskelbė literatūros, politikos ir mokslo žurnale „Varpas“, kurį kartu su bendraminčiais pradėjo leisti 1889 m. 1898 m. rugsėjo 15 d. „Varpas“ numeryje V. Kudirka išspausdino „Tautiška giesmė“ su gaidomis. Šis patriotinis eilėraštis Lietuvos valstybės himnu tapo 1919 m. Atgavus nepriklausomybę V. Kudirkos „Tautiška giesmė“ vėl tapo Lietuvos himnu.

6. Sąjūdžio būstinė (Gedimino pr. 1)
Tikraja šio judėjimo pradžia paprastai laikomas Sąjūdžio iniciatyvinės grupės, kurią sudarė 35 žymūs Lietuvos mokslo ir meno žmonės, susikūrimas 1988 m. birželio 3 d. Lietuvos sąjūdžio būstinėje yra įrengta ekspozicija. Būtent Lietuvos sąjūdis iniciavo trims Baltijos šalims svarbią akciją – Baltijos kelią, Lietuvos, Latvijos ir Estijos gyventojai susikibdami rankomis sudarė gyvą 595 km ilgio grandinę per Baltijos valstybes, taip simboliškai atskirdami jas nuo Sovietų sąjungos ir išreikšdami norą būti laisvi. Baltijos kelias yra įtrauktas į Gineso pasaulio rekordų knygą kaip ilgiausia žmonių grandinė.

7. Paminklas Karaliui Mindaugui (Arsenalų g.)
Minint 750 metų Mindaugo karūnavimo dieną, 2003 m. liepos 6 d. buvo atidengtas paminklas Karaliui

Mindaugui (skulpt. R. Midvikis). Iš granito iškaltas puskvėrtito metro aukščio karalius pavaizduotas sėdintis soste ir laikantis karaliaus regalias – skeptrą ir rutulį su kryžiumi. Paminklo postamente juosia Saulės kalendorius, kuriame sužymėtos svarbiausios pagoniškos ir krikščioniškos šventės.

8. Krašto apsaugos ministerija (Totorių g. 25/3)
Rūmai buvo pastatyti XIX amžiaus pabaigoje nugriautų buvusio Jėzuitų noviciato, pradėjusio kurtis 1602–1604 m., ūkinių pastatų vietoje. Dabar čia įsikūrusi Krašto apsaugos ministerija. Pastate yra išlikusių daug autentiškų vienuolyno korpuso patalpų ir įvairių laikotarpių architektūros elementų. Vienoje iš pastato patalpų galima pamatyti Vilniaus miesto gynybinės sienos mūro fragmentą, Priėšais ministerija – rezistencijos partizanų generolo, neretai vadinamo „ketvirtuoju prezidentu“, Jono Žemaičio biustas (skulpt. G. Luošaitis).

9. Prezidento rūmai (S. Daukanto a. 3)
Tai klasicistiniai rūmai, turintys didingą istoriją. Jau XIV a. jie minimi kaip didikų Goštautų rezidencija. 1643 m. rūmai atiteko Vilniaus vyskupams. XVII – XVIII a. šie rūmai degė, buvo niokojami per karus ar suriutes. Lietuvai atsidūrus Rusijos sudėtyje rūmai tapo laikina rusų imperatoriaus, kunigaikščių ir kitų didikų buveine. Ano meto puošniausiose ir solidžiausiose rūmuose gyveno caras Pavelas I, viešėjo būsimasis Prancūzijos karalius Liudvikas XVIII. XIX amžiuje rūmai tapo oficialia Rusijos generalgubernatoriaus buveine. 1812-aisiais čia buvo apstojęs rusų caras Aleksandras I ir prancūzų imperatorius Napoleonas. Nuo 1997 m. rūmai pritaikyti Prezidento rezidencijai. Prie Prezidento rūmų, iš S. Daukanto aikštės pusės, kiekvieno sekmadienio vidurdienį vyksta iškilminga Lietuvos valstybinės vėliavos pakėlimo ceremonija.

10. Signatarų namai (Pilies g. 26)
Tel. +370 5 231 4437, darbo laikas: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (gegužė–rugsėjis)
Šiame pastate 1917–1918 m. posėdžiavo Lietuvos Taryba. 1918 m. vasario 16 d. čia pasirašytas Lietuvos nepriklausomybės aktas. Šiam svarbiam įvykiui paminėti yra įrengtas memorialinis kambarys, kuriame ekspozuojami įvairūs signatarų, vėliau tapusių diplomatais, daiktai. 2003-aisiais čia atidarytas dr. Jono Basanavičiaus atminimo kambarys. Signatarų namų ekspozicija lankytojus supažindina su XX a. pradžios nacionalinio atgimimo ir modernios Lietuvos valstybės atkūrimo 1918 m. istorija.

VILNIAUS TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAS / VILNIUS TOURIST INFORMATION CENTRE

Pagrindinis biuras / Main Office
Vilniaus 22, LT-01119 Vilnius
Tel. +370 5 262 9660
Faks. / Fax +370 5 262 8169
El. paštas: / E-mail: tic@vilnius.lt, tourism@vilnius.lt

Darbo laikas:
lapkritį–kovą I–V 9.00–18.00, VI 10.00–16.00, VII nedirbame;
balandį–spalį I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

Working hours:
November–March: I–V 9.00–18.00, VI 10.00–16.00, VII closed;
April–October: I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

Didžioji 31, LT-01128 Vilnius
(Vilniaus rotušė) / (Town Hall)
Tel. +370 5 262 6470
Faks. / Fax +370 5 262 0762
El. paštas / E-mail: turizm.info@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

Geležinkelio 16, LT-02100 Vilnius
(Geležinkelio stotis) / (Railway station)
Tel. / Fax +370 5 269 2091
El. paštas / E-mail: tic3@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

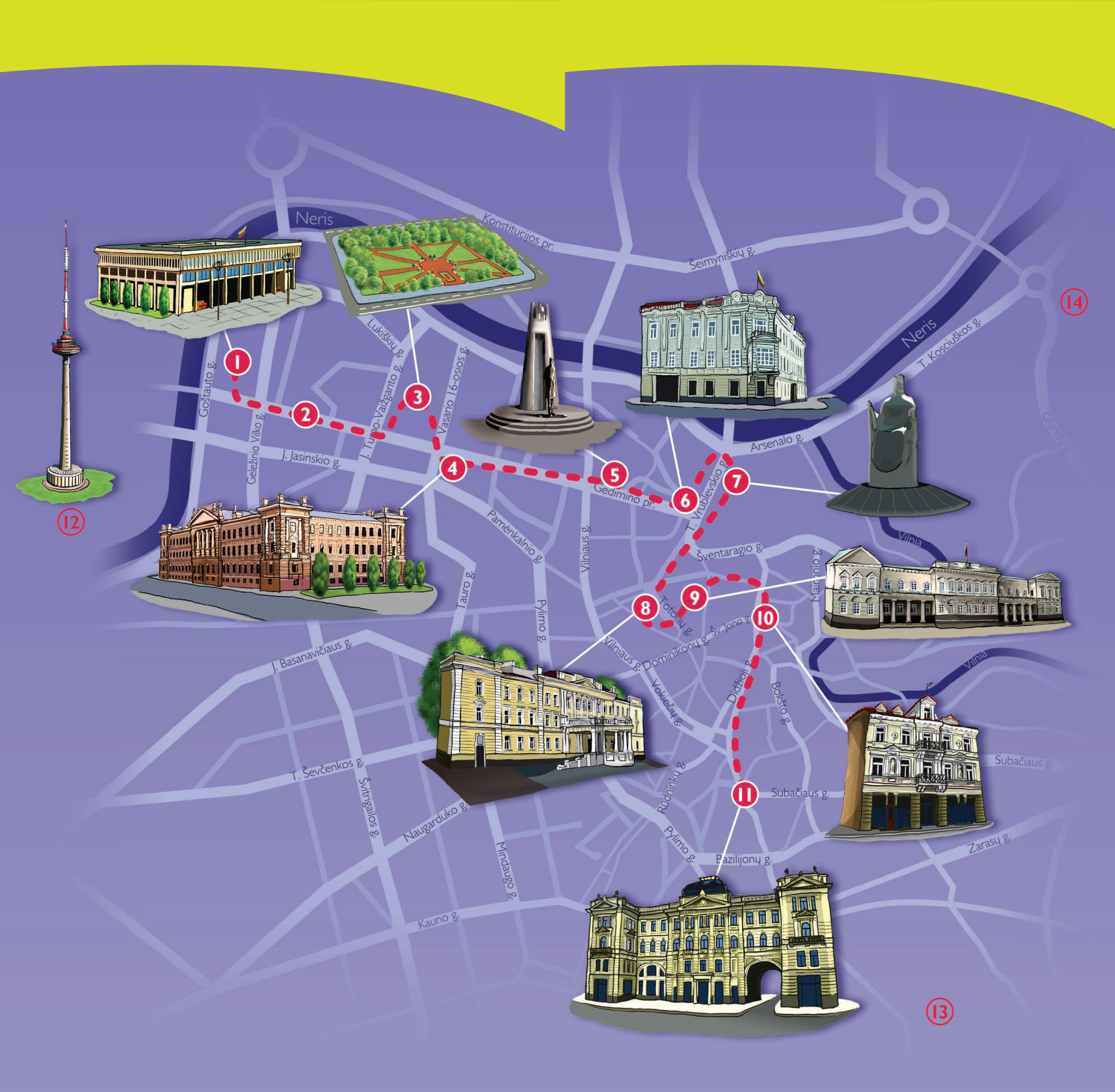
Konstitucijos 3, LT-09601 Vilnius
(Vilniaus miesto savivaldybė) / (Vilnius City Municipal Government)
Tel. +370 5 211 2031
El. paštas / E-mail: turizmas@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: I–IV 9.00–17.00, V 9.00–15.45

www.vilnius-tourism.lt
www.vilnius-convention.lt

Vilniaus turizmo informacijos centras neprisiima atsakomybės dėl spausdinimo klaidų ar neatitiktimų, atsiradusių kintant informacijai / Vilnius Tourist Information Centre accepts no responsibility for changes, typesetting or printing errors.

Parengė ir išleido UAB „Naujieji sprendimai“ / Prepared and published by UAB „Naujieji sprendimai“

Spuren der Geschichte des litauischen Staates

Seit der ersten Erwähnung des Namen Litauen vor tausend Jahren legte unser Staat einen komplizierten Entstehungsweg zurück. An vielen Orten in Vilnius kann man die Geschichte des litauischen Staates hautnah erleben.

1. Parlamentsgebäude (Gedimino Pr. 53) und Platz der Unabhängigkeit

Das Parlamentsgebäude ist ein Symbol des Widerstandes des litauischen Volkes gegen die sowjetische Okkupation. Am 11. März 1990 wurde im Parlament die Wiederherstellung des unabhängigen litauischen Staates verkündet. Einige zehntausend Menschen haben am 13. Januar 1991 die Besetzung des Parlaments durch die Sowjettruppen verhindert. Eine Gedenkstätte erinnert uns daran mit Resten der Barrikade sowie mit Markierungen des Barrikadenverlaufs.

2. Gedimino-Allee

Die Allee wurde als Hauptstraße mit angrenzenden Plätzen bereits 1836 angelegt und endete mit einer russischen orthodoxen Kirche – ein typisches Baumuster im russischen Zarenreich. Mit den politischen Veränderungen wurde sie entsprechend umbenannt: St. Georgallee, A. Mickiewiczallee, Gediminoallee, Stalinallee, Leninallee und seit dem Jahr 1989 trägt sie wieder den Namen des Gründers der Stadt, Gediminas, so wie sie bereits 1939 genannt wurde. Die Allee ist bebaut mit den Häusern aus dem Ende des 19. Anfang des 20. Jahrhunderts. Einige Abschnitte der Allee sind zur Fußgängerzone erklärt worden, wo es zahlreiche Geschäfte, Restaurants und Cafés gibt.

3. Lukiškių Platz

Dieser Platz ist 1863 in die Geschichte des litauischen Staates eingegangen, als hier nach der Niederlage des litauisch-polnischen Aufstandes dessen Teilnehmer exekutiert wurden. 1929, in der so genannten polnischen Periode, wurde hier eine Platte mit der Inschrift „1836“ gelegt und 1936 näher zur St. Jacobus- und-Phillip-Kirche gerückt, die den Freiheitskampf der Republik beider Völker symbolisiert.

4. Gerichtsgebäude (Gedimino Pr. 40), Museum der Genozidopfer (Aukų Str. 2A), Museum der Unabhängigkeit

Dieses Gebäude wurde als Bezirksgericht gebaut. In der Nazizeit befand sich hier die Gestapo. Während der sowjetischen Okkupation war es Sitz des KGB. Hier wurden Kämpfer für einen freien litauischen Staat eingekerkert, gefoltert und getötet. Gegenwärtig befindet sich in diesem Gebäude das Museum für Genozidopfer. An der Fassade findet man die Namen der gefallenen Widerstandskämpfer. Am Gebäude befindet sich ein Denkmal – eine Pyramide aus Feldsteinen. Im Keller des Gebäudes sind die Räume des Untersuchungsgefängnisses erhalten geblieben, wo seit dem Herbst 1940 bis hin zum Jahr 1987 Widerstandskämpfer gegen das Okkupationsregime inhaftiert waren. Die Besucher können sich hier verschiedene Expositionen anschauen, die die Geschichte der Resistenz des litauischen Volkes veranschaulichen.

5. Denkmal für V. Kudirka (V. Kudirkos Platz, ehem. Magistratsplatz (Savivaldybės aikštė))

Auf einem Platz im Zentrum der Hauptstadt wurde das Denkmal für Dr. Vincas Kudirka enthüllt. Kudirka (1858–1899) war Dichter und Publizist, Komponist und Arzt sowie einer der Ideologen der litauischen Volksbewegungen im 19. Jahrhundert. Sein literarisches Werk wurde größtenteils in der Zeitschrift „Varpas“ veröffentlicht. Er war Mitbegründer und Mitverleger dieser Zeitschrift, die seit 1889 erschien. Am 15. September 1898 veröffentlichte V. Kudirka in „Varpas“ ein patriotisches Gedicht mit dazugehörigen Noten, „Tautiška giesmė“ (Das Volkslied), welches 1919 litauische Nationalhymne wurde. Nach der Wiederherstellung der Unabhängigkeit ist „Tautiška giesmė“ wieder die Nationalhymne Litauens.

6. Sitz der Bewegung Sajūdis (Gedimino Pr. 1)

Als eigentlicher Beginn dieser Bewegung gilt die Entstehung der Initiativgruppe von Sajūdis am 3. Juni 1988, die aus 35 prominenten litauischen Wissenschaftlern und Kunstschaffenden bestand. Am ehemaligen Sitz von Sajūdis in der Gedimino-Allee 1 ist eine Ausstellung eingerichtet. Die Bewegung Sajūdis

war es, die eine für die 3 baltische Länder wichtige Aktion initiiert hatte, den „Baltischen Weg“. Die Einwohner vom Litauen, Lettland und Estland fassten sich an den Händen und bildeten eine 595 Kilometer lange Menschenkette, die diese Länder symbolisch von der Sowjetunion trennte und den Willen der Völker zur Freiheit zum Ausdruck brachte. Der Baltische Weg ist in das Guinness-Buch der Rekorde als die längste Menschenkette eingetragen worden.

7. Denkmal für König Mindaugas (Arsenalo Str.)

Zur Begehung des 750. Jahrestages der Krönung von König Mindaugas wurde am 06.07.2003 das Mindaugas Denkmal enthüllt (Bildhauer R. Midvikis). Die 4,5 Meter hohe Königsstatue aus Granit stellt den König auf dem Thron sitzend, mit den Machtsymbolen – Zepter und Reichsapfel - in den Händen dar. Der Sockel des Denkmals ist vom Sonnenkalender umrahmt und weist auf die wichtigsten heidnischen und christlichen Feste hin.

8. Verteidigungsministerium (Totorių St. 25/3)

Der Palast wurde Ende des 19. Jahrhunderts anstelle des abgerissenen Wirtschaftsgebäudes des ehemaligen Jesuitennoviziats gebaut. Jetzt ist es das Verteidigungsministerium. Im Gebäude sind authentische Räume des Klosters sowie architektonische Elemente aus verschiedenen Stilepochen erhalten geblieben. In einem Raum ist ein Fragment der Vilniuser Stadtmauer zu sehen. Vor dem Ministerium steht die Büste von Jonas Žemaitis, der General der Widerstandskämpfer war und häufig „der vierte Präsident“ genannt wird (Bildhauer G. Luošaitis).

9. Präsidentenpalast (S. Daukanto a. 3)

Es ist ein klassizistischer Palast mit einer glorreichen Geschichte. Bereits im 16. Jh. steht hier die Residenz des Adeligengeschlechts Goštautas. 1543 geht der Palast in den Besitz der Bischöfe von Vilnius über. Im 17. und 18. Jh. brannte ein Teil des Palastes ab und das Gebäude wurde während der Kriege und innerer Unruhen verwüstet. Als Litauen an das Zarenreich angeschlossen wurde, war hier der vorübergehende Sitz des Imperators, der Fürsten und anderer Adligen. Im prunkvollsten und solidesten Palast wohnte Zar Pawel I. Hier übermachte der künftige König von Frankreich Ludwig XVIII. Seit dem 19. Jh. war es der offizielle Sitz der russischen Generalgouverneure. 1812 hielten sich hier der russische Zar Alexander I und der französische Kaiser Napoleon auf. Seit dem Jahre 1997 ist im Palast der Residenz des Präsidenten. Vor dem Präsidentenpalast auf der Seite des S. Daukantas Platzes, wird jeden Sonntag Mittag die Staatsflagge der Republik Litauen feierlich gehisst.

10. Signatarhaus (Pilies g. 26)

In diesem Gebäude tagte der Litauische Rat. Am 16. Februar 1918 wurde hier das Dokument über die Unabhängigkeit Litauens unterzeichnet. Zur Erinnerung

an dieses bedeutsame Ereignis ist ein Memorialzimmer eingerichtet worden, in dem persönliche Gegenstände der Unterzeichner ausgestellt sind. Im Jahr 2003 wurde hier auch das Memorialzimmer von Dr. Jonas Basanavičius eröffnet. Die Exposition des Signatarhauses macht die Besucher mit der Geschichte der nationalen Renaissance Anfang des 20. Jh. sowie der Entstehung des modernen litauischen Staates bekannt.

11. Philharmonie (Aušros Vartų Str. 5)

In diesem Gebäude tagte am 4. und 5. Dezember 1905 der Große Seimas zu Vilnius, welcher sich die Ziele der nationalen Wiedergeburt gesetzt hatte. Vom Zaren wurde die Anerkennung der Autonomie Litauens gefordert sowie die Bildung des unabhängigen litauischen Staates geplant. Von der komplizierten Entstehung des litauischen Staates zeugt auch die Tatsache, dass kommunistisch orientierte Kräfte ebenfalls in diesem Haus am 15. Dezember 1918 die Sowjetrepublik proklamiert hatten. Ursprünglich befand sich hier der Stadtsaal, der 1902 fertig gestellt wurde. Bis zu dieser Zeit stand hier das gotische Gasthaus der russischen Kaufleute. Heutzutage ist die Philharmonie durch Konzerte und andere Musikveranstaltungen bekannt.

12. Fernsehurm (Sausio 13-osios Str. 10)

Der Fernsehturm von Vilnius ist nicht nur ein imposantes Bauwerk (Höhe 326 Meter), sondern auch ein Symbol für Freiheit und Unabhängigkeit des litauischen Volkes, welches Litauen und die ganze Welt an die historischen Ereignisse des 13. Januar 1991 erinnert, als litauische Patrioten bei der Besetzung des Fernsehturmes durch die Sowjetarmee für die Freiheit gefallen sind. Im Hof des Fernsehturmes wurde 2005 das Denkmal „Opferung“ für Verteidiger der litauischen Freiheit enthüllt (Bildhauer D. Bražūnas). Kleine Granitobelisken kennzeichnen die Stellen am Fernsehturm, an denen die litauischen Patrioten getötet wurden.

13. Rasos Friedhof

Es ist ein bedeutender Friedhof sowohl für die Stadt Vilnius, als auch für ganz Litauen. Hier sind Jonas Basanavičius, der Patriarch unseres Volkes genannt wird, und das Herz des Patriarchen von Polen, Josef Pilsudski, beigesetzt. Hier ruhen auch bekannte Wissenschaftler, Künstler und Komponisten, wie z.B. M. K. Čiurlionis. Nicht weit voneinander haben auch litauische und polnische Soldaten, die in Kämpfen um Vilnius gefallen sind, ihre letzte Ruhestätte gefunden.

14. Antakalnis Friedhof

Das ist das Pantheon der Republik Litauen. Der Friedhof ist die Ruhestätte hervorragender Künstler und Wissenschaftler verschiedener Epochen. Hier sind die Verteidiger der litauischen Unabhängigkeit, die am 13. Januar 1991 gefallen sind, beigesetzt. Auch die Grenzschutzbeamten, die am 31. Juli 1991 in Medininkai ermordet wurden, fanden auf diesem Friedhof ihre letzte Ruhestätte. Ihnen ist das Denkmal „Pieta“ des Bildhauers S. Kuzma gewidmet.

Slzakiem dziejów państwowości litewskiej

Przez tysiąc lat, odkąd po raz pierwszy w dokumentach zapisano nazwę „Litwa“, nasze państwo przeszło długą i trudną drogę. Spacer po najstarszych miejscach w Wilnie to lekcja „żywej“ historii państwa litewskiego.

1. Sejm (Seimo rūmai, al. Gedimino 53) i Plac Niepodległości (Nepriklausomybės aikštė)

Budynek sejmu jest symbolem litewskiego oporu wobec władzy sowieckiej. 11 marca 1990 r. ogłoszono tu akt odzyskania niepodległości. 13 stycznia 1991 r. dziesiątki tysięcy ludzi bronili gmachu Sejmu przed wojskami radzieckimi. O tamtych dniach przypominają miejsca pamięci: zachowane resztki barykad oraz pamiątkowe przedmioty i napisy.

2. Aleja Giedymina (Gedymino prospektas)

Ulicę wytyczono jeszcze w 1836 r. zgodnie ze sposobem planowania miast przyjętym w carskiej Rosji: wzdłuż długiej alei, z bryłą cerkwi u wylotu, do budowywano place. Nazwę ulicy często zmieniano, w zależności okoliczności politycznych: Świętojerska, Mickiewicza, Giedymina, Stalina, Lenina i – od 1989 roku – ponownie Giedymina, założyciela miasta (przywrocona została nazwa wybrana przez Litwinów w 1939 r.). Większość budynków stojących przy alei pochodzi z XIX i początku XX w. Niedawno część alei Giedymina uczyniono strefą bez samochodu – znajduje się tam dużo sklepów, restauracji i kawiarni.

3. Plac Łukiški (Lukiškių aikštė)

Plac zapisał się w dziejach państwowości litewskiej w 1863 r., kiedy to, po stłumieniu litewsko-polskiego powstania, dokonywano na nim egzekucji powstańców. W 1929 r., w tzw. okresie polskim w historii miasta, położono tu tablicę pamiątkową w napisem „1863“ (w 1936 r. przeniesiono ją bliżej kościoła św. św. Jakuba i Filipa), która symbolizuje walkę o wolność mieszkańców niegdyjszej Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

4. Gmach Sądu (al. Gedimino 40), Muzeum Ofiar Ludobójstwa (Genocido aukų muziejus, ul. Aukų 2A)

W tym gmachu działał Sąd Okręgowy, pod okupacją

niemiecką była to siedziba gestapo, a w czasach sowieckich KGB. Więziono tu, torturowano i zabijano bojowników o niepodległość Litwy. Dzisiaj mieści się tu Muzeum Ofiar Ludobójstwa; na fasadzie budynku znajdują się tabliczki z nazwiskami ofiar, działaczy ruchu oporu, a obok gmachu - pomnik: piramida usypana z polnych kamieni. W przyziemiu zachowały się wnętrza więzienne: śledcze miejsce odosobnienia - izolatka, gdzie od jesieni 1940 do 1978 r. osadzono przeciwników władzy radzieckiej. Zwierający mogą obejrzeć wystawy, które opowiadają o dziejach litewskiego ruchu oporu.

5. Pomnik Vincasa Kudirki (pl. V. Kudirkos, wcześniej pl. Savivaldybės)

Na placu w centrum stolicy postawiono pomnik Vincasa Kudirki (1858-1899), działacza odrodzenia narodowego, pisarza, publicysty, kompozytora i lekarza, wreszcie – autora litewskiego hymnu narodowego. Kudirka publikował przede wszystkim na łamach „Varpas“, czasopisma poświęconego literaturze, polityce i nauce, które wydawał od 1889 r. W numerze z 15 IX 1898 r. ukazał się jego wiersz „Tautiška giesmė“ („Pieśń narodowa“), opatrzony nutami. W 1919 r. ogłoszono go hymnem Litwy. Po okresie sowieckim, wraz z niepodległością, „Pieśń narodowa“ Kudirki ponownie stała się hymnem litewskim.

6. Siedziba Sąjūdisu (al. Gedimino 1)

Za początek społecznego ruchu wyzwolającego (lit. sąjūdis – ruch) przyjmuje się powstanie w dn. 3 kwietnia 1988 r. grupy inicjującej, która skupiła 35 znanych litewskich naukowców i artystów. To właśnie Sąjūdis zainicjował akcję, która wpłynęła na bieg historii państw bałtyckich – tzw. Drogę Bałtycką (Baltijos kelias): mieszkańcy Litwy, Łotwy i Estonii, trzymając się za ręce, utworzyli ludzki łańcuch o długości 595 km. W ten sposób symbolicznie odcięli się od Związku Radzieckiego i wyrazili wolę dążenia do wolności. Droga Bałtycka została wpisana do rejestru rekordów Guinnessa jako najdłuższy łańcuch utworzony przez ludzi.

7. Pomnik Króla Mendoga (ul. Arsenalo)

Dla upamiętnienia 750 rocznicy koronacji Mendoga, 6 lipca 2003 r. odsłonięto granitowy, wysoki na 3,5 metra pomnik tego władcy (rzeźb. R. Midvikis). Siedzący na tronie król trzyma w rękach regalia – berło i jabłko. Postument jest opasany szarfą z kalendarzem słonecznym, na którym zaznaczono ważne święta pogańskie i chrześcijańskie.

8. Ministerstwo Obrony Narodowej (ul. Totorių 25/3)

Gmach postawiono z końcem XIX wieku, po zburzeniu zabudowań gospodarczych byłego noclegu Jezuickiego (zał. 1602-04). Obecnie mieści

się tu siedziba Ministerstwa Obrony Narodowej. W budynku zachowało się sporo autentycznych wnętrz klasztornych o zróżnicowanych cechach architektonicznych. W jednym z pomieszczeń można zobaczyć fragmenty wileńskich murów obronnych. Naprzeciwko gmachu znajduje się pomnik generała partyzanckiego ruchu oporu Jonasa Žemaitisa, zwanego czwartym prezydentem Litwy (rzeźb. G. Luošaitis).

9. Pałac Prezydencki (pl. S. Daukanto 3)

Ten majestatyczny klasycystyczny pałac ma długą i bogatą historię. W XIV wieku stała tu rezydencja Gasztdoldów. Od 1543 r. pałac był siedzibą biskupów wileńskich; w XVII-XVIII w. zabudowania pałacowe niszczyły pożary, wojny i zamieszki. Gdy Litwa znalazła się pod panowaniem Rosji, pałac – wówczas najokazalszy i najbogatszy w Wilnie – stał się rezydencją cara, rosyjskich książąt i magnaterii. Mieszkał tu car Paweł I, zatrzymywał się Stanisław August Poniatowski, gościł przyszły król Francji Ludwik XVIII. W XIX stuleciu pałac był oficjalną rezydencją generalgubernatora. W 1812 roku zatrzymał się tu car Aleksander I oraz Napoleon. Od 1997 r. w pałacu rezyduje prezydent Litwy. W każde niedziele południe przy Pałacu Prezydenckim, na pl. Daukanto, odbywa się uroczysta ceremonia wciągnięcia na maszt flagi litewskiej.

10. Dom Sygnatariuszy (ul. Pilies 12)

W tym budynku w latach 1917-1918 obradowała Rada Litewska. 16 lutego 1918 roku podpisano tu Akt Niepodległości Litwy. Dla uczczenia tego ważnego wydarzenia urządzono pamiątkowy gabinet, gdzie zgromadzono pamiątki po sygnatariuszach Aktu. W 2003 roku otwarto pokój poświęcony osobie Jonasa Basanavičiausa, jednego z najwybitniejszych twórców niepodległej Litwy. Ekspozycja w Domu Sygnatariuszy zapoznaje zwiedzających z ruchem litewskiego odrodzenia narodowego (pocz. XX w.) oraz z wydarzeniami towarzyszącymi odzyskaniu niepodległości i powstaniu nowoczesnego państwa litewskiego w 1918 r.

11. Filharmonia (ul. Aušros Vartų 5)

Zgodnie z projektem z końca XIX w., od 1902 r. gmach pełnił funkcję wileńskiej Sali Miejskiej. (Wcześniej, od 1501 r., stał w tym miejscu dom zażydny dla kupców z Rusi.) W dn. 4-5 grudnia 1905 r. obradował tu tzw. Wielki Sejm Wileński, na którym sformułowano podstawowe dążenia litewskiego ruchu odrodzenia narodowego: władzom carskim przedstawiono żądanie autonomii i utworzenia państwa litewskiego (co udało się osiągnąć w 1918 r.). Symbol-em trudnej drogi Litwinów do niepodległego państwa

może być też fakt, iż także tutaj, 15 grudnia 1918 r., zwolennicy komunizmu ogłosili powstanie republiki sowieckiej. Współcześnie mieści się tu Litewska Filharmonia Narodowa, a w budynku organizuje się różnorodne koncerty i imprezy muzyczne.

12. Wieża telewizyjna (ul. Sausio 13-osios)

Wileńska wieża telewizyjna jest nie tylko imponującą konstrukcją (wys. 326 m), ale i symbolem wolności i niezawisłości narodu litewskiego. Przypomina ona o wydarzeniach z 13 stycznia 1991 r., kiedy – podczas szturm na wieżę wojska radzieckiego - zginęli tam litewscy patrioci. W 2005 r. na podwórzcu przynależnym do wieży odsłonięto pomnik obrońców wolnej Litwy „Aukojimas“ („Ofiarowanie“, rzeźb. D. Bražūnas). Miejsca, w których zginęli ludzie, upamiętniono także niewielkimi granitowymi obeliskami.

13. Cmentarz na Rossie

To nekropolia o wyjątkowym znaczeniu i dla Wilna, i dla państwa litewskiego. Pochowano tu przywódcę narodu litewskiego Jonasa Basanavičiausa i serce przywódcy narodu polskiego, Józefa Piłsudskiego. Znalazło tu miejsce wiecznego odpoczynku także wielu naukowców, artystów i kompozytorów (np. M. K. Čiurlionis). To tutaj blisko siebie spoczywają żołnierze litewscy i polscy, którzy zginęli w walkach o Wilno.

14. Cmentarz Antokolski

Cmentarz na Antokolu jest panteonem Republiki Litewskiej – pochowano tu najslawniejszych litewskich ludzi nauki i sztuki tamtego czasu. Tu spoczywają także obrońcy niepodległości Litwy, którzy zginęli 13 stycznia 1991 r. pod wieżą telewizyjną, oraz pogranicznicy, zabici 31 lipca 1991 r. w Miednikach. Ku czci zamordowanych na cmentarzu odsłonięto pomnik „Pieta“ (rzeźb. S. Kuzma).